

ילדים בתקשורת – המותר והאסור

מדריך

כתבו וערכו:

עו"ד לימור סולומון וד"ר יצחק קדמן

תשס"ה – 2005

כתבו וערכו: עו"ד לימור סולומון וד"ר יצחק קדמן, המועצה לשלום הילד

ייעוץ מקצועי: עופרה מור, אג'נדה

עיצוב גרפי: יעל רוזן

תודה מיוחדת לרעיה דיאמנט על העריכה הלשונית ולאבי וינברג, מזכ"ל מועצת העיתונות,
על הסיוע בעריכת החוברת.

הודפס בישראל, בארידן פתרונות בע"מ, הפקות דפוס

ירושלים, תשס"ה - 2005

כל הזכויות שמורות

למועצה הלאומית לשלום הילד ולאג'נדה

אין רשות להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן במאגר מידע, להמחזיז, לתרגם כל קטע מן הספר הזה,

בלא קבלת רשות מהמועצה הלאומית לשלום הילד ומאג'נדה

תוכן עניינים

- א. מבוא _____ עמ' 5
- ב. מידע כללי _____ עמ' 7
- ג. תמצית החוק _____ עמ' 8
- ד. שאלות נפוצות _____ עמ' 10

נספחים

- חוקים מיוחדים לגבי קטינים _____ עמ' 16
- חוקים כלליים _____ עמ' 23
- הנחיות לכלי התקשורת ("כללים") _____ עמ' 25

מתוך אמנת האו"ם בדבר זכויות הילד

סעיף 16:

1. ילד לא יהא נתון להתערבות שרירותית או בלתי חוקית בפרטיותו, משפחתו, ביתו או תכתובתו ואף לא לפגיעות שלא כחוק בכבודו ובשמו הטוב.

2. לילד זכות להגנת החוק כנגד התערבות או פגיעות כאמור.

החוברת מבוססת על "חשיפת ילדים בתקשורת - מדריך לעיתונאי(ת)" בעריכת עו"ד תמר מורג ועו"ד גבריאל שטרסמן, הוצאת המועצה לשלום הילד ומועצת העיתונות בישראל, 1992

חשיבותם הרבה של חופש הביטוי, חופש העיתונות וזכות הציבור לדעת, היא מן המפורסמות שאין צריכות ראייה.

תקשורת חופשית ועצמאית היא אחת מאבני היסוד של כל חברה דמוקרטית, ויש לשמור על חופש זה מכל משמר.

עם זאת, חופש העיתונות וחופש הביטוי אינם בלתי מוגבלים, ויש שעליהם לסגת מפני ערכים וזכויות אדם חשובים לא פחות.

שמירה על כבודם של ילדים וזכויות הפרט שלהם, בכלל, ושל קבוצות ויחידים בתוכם המצויים בסיכון, באופן מיוחד, עשויים לא אחת להגביל את חופש הביטוי.

"חופש הביטוי הוא מערכיה הבסיסיים של המדינה... הגנה זו אינה משתרעת בכל אותם מקרים בהם חופש הביטוי צריך לסגת מפני ערכים אותם החברה מצאה ראויים להגנה... במצבים אלה קיים אינטרס חברתי מהותי להגביל את חופש הביטוי, כדי להגן על אינטרסים חברתיים חשובים, כגון הגנה על ענייניו של קטין".¹

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו מגן הן על חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת והן על הזכות לפרטיות וצנעת הפרט. כאשר שתי זכויות אלה מתנגשות זו בזו, זכות הקטין לפרטיות עומדת מול זכות הציבור לדעת, "ידה של זכות הקטין לפרטיות על העליונה".²

במהלך השנים נקבעו כללים רבים להגנה על פרטיותם של קטינים. אלה נמצאים בחוקים שונים ובהנחיות המיועדות לכלי התקשורת.

עם זאת, לא אחת נחשפים ילדים באמצעי התקשורת השונים, בניגוד לכללים ולחוקים הללו. יותר משיש בכך זדון או הפרה במתכוון, יש בכך כדי להעיד על חוסר תשומת לב ואולי אף על חוסר ידע לגבי המותר והאסור בחשיפת קטינים. זאת במיוחד על רקע העובדה, שהוראות החוק וכללי האתיקה הרלוונטיים פזורים במקומות רבים ושונים.

¹ מתוך פסק דינו של בית המשפט העליון ברע"א 69/0578 פלונית נ' "שבע" באר שבע בע"מ, תק-על 379(3), 3201.
² מתוך פסק דינו של השופט גיימן מבית המשפט לענייני משפחה במחוז ת"א בבש"א 18279/01, מדינת ישראל-משרד החינוך נ' פלוני, תק-מש 2001(3), 279.

מדריך זה נועד להקל על ההיכרות עם ההוראות והכללים הנוגעים לחשיפת ילדים בתקשורת ולסייע בהבנתם ומביא אותם במרוכז, בשפה מובנת ובלוויית דוגמאות והסברים.

המדריך מיועד להורים, למשפטנים, לעובדי רווחה וחינוך, לאנשי תקשורת וגם לילדים ולבני-נוער. אנו מקווים כי מדריך זה יסייע לשמור טוב יותר על פרטיותם, שלומם ורווחתם של ילדים, וזאת מבלי לפגוע במשימותיה החשובות של התקשורת ובערכי חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת.

- **קטין** הוא מי שטרם מלאו לו שמונה עשרה שנים.
- עם זאת, איסורי הפרסום המתייחסים לפרטיו של **נאשם קטין** מתייחסים למי שהיה קטין **בעת הגשת כתב האישום** נגדו (כלומר, אם הקטין בגר תוך כדי המשפט - ימשיך לחול איסור הפרסום. לעומת זאת, אם הנאשם היה קטין בעת ביצוע העבירה, אך כתב האישום הוגש לאחר שבגר - לא יחול איסור הפרסום).
- איסורי הפרסום חלים על פרסום שמו של קטין, תמונתו או **כל דבר אחר העשוי להביא לידי זיהויו**, כגון פרטים אשר פרסומם במקובץ עשוי להביא לזיהויו (שם ביה"ס, הכיתה, תיאור חיצוני, עיסוק הוריו וכיו"ב).
- איסורי הפרסום הם **מוחלטים**: הסכמת הקטין ו/או האחראי עליו לפרסום אינם יכולים להכשיר את הפרסום (אלא אם מדובר בפרסום האסור רק מכוח חוק הגנת הפרטיות. במקרה כזה, הסכמת הקטין והוריו יכולה להכשיר את הפרסום).
- **בית המשפט** רשאי להתיר, בנסיבות המפורטות בחוקים השונים, פרסום הנוגע לקטין, על אף האמור בחוק.
- במקרים שבהם הפרסום אינו אסור במפורש עפ"י חוק, ניתן לפרסם מידע הנוגע לקטין, ובלבד שהתקיימו התנאים הבאים:
 - א. התקבלה **הסכמת הקטין** לפרסום, אם הוא בוגר דיו ומסוגל להבין בדבר.
 - ב. ניתנה **גם הסכמת הוריו** או אפוטרופסיו של הקטין לפרסום³.
- בית משפט רשאי להוציא **צו איסור פרסום כולל** על פרשה בה מעורבים קטינים, אם יש בכך צורך לשם שמירת ענייניו של קטין⁴.

³ ראו חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב - 1962, סעיף 4 וכן הסייג שבסעיף 6.
⁴ מכוח סמכותו הכללית שלפי סעיף 68(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב - 1962

ג. תמצית הוראות החוק

(הנוסח המלא של הוראות החוק - בעמודים 16-27)

1. אין לפרסם*** שם, תמונה או כל פרט מזהה אחר של קטין, שיש בהם כדי להצביע על הקטין, או לרמוז, כי הוא⁵:

- הובא בפני בית משפט
- מטופל ע"י פקיד סעד לחוק נוער
- ניסה להתאבד או התאבד
- ביצע בדיקת איידס
- נבדק, טופל או אושפז במרפאה או בבית חולים פסיכיאטרי
- חשוד או נאשם בביצוע עבירה
- מעורב במעשה של שחיתות מידות
- בנו/אחיו/נכדו של מישהו שחשוד/נאשם בביצוע עבירה
- נפגע מעבירת מין, זנות ותועבה, התעללות או אלימות קשה⁶
- עד לעבירה פלילית⁷
- ילד מאומץ או מיועד לאימוץ⁸

2. בנוסף, אין לפרסם תצלום של קטין בנסיבות הבאות:

- תמונת עירום של הקטין, אם מלאו לו 5 שנים⁹
- במסגרת פרסום תועבה - אך אם מדובר בהדמיה או ציור של גופו של הקטין¹⁰
- מתוך קלטת המתעדת את חקירת הקטין בידי חוקר ילדים¹¹
- תצלום שצולם בדיון שהתנהל בדלתיים סגורות¹²
- כאשר פרסום התצלום עשוי להשפילו או לבזותו¹³

*** אלא אם בית המשפט התיר במפורש את הפרסום

⁵ ראה סעיף 24(א)(1) לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך - 1960

⁶ ראה ה"ש 5 לעיל וכן סעיף 352 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977, סעיף 70(ג) לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד - 1984 וסעיף 6 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו - 1955

⁷ סעיף 70(ג) לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד - 1984 וסעיף 6 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו - 1955

⁸ סעיף 34 לחוק אימוץ ילדים, התשמ"א - 1981

⁹ סעיף 24(א)(2) לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך - 1960

¹⁰ סעיף 214 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977

¹¹ סעיף 6 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו - 1955

¹² סעיף 70 לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד - 1984

¹³ סעיף 2 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א - 1981

3. אין לפרסם פרטים מדיונים בבית משפט שנערכו בדלתיים סגורות¹⁴.
דיון בדלתיים סגורות משמעו, כי נוכח באולם רק מי שבית המשפט התיר לו להיות נוכח. כמו כן, גם מי שהותר לו להיות נוכח, אינו רשאי לפרסם ברבים דברים ששמע או ראה בדיון בבית המשפט, אלא אם בית המשפט התיר לו לעשות כן.

להלן רשימת דיונים הנוגעים לקטינים, אשר אם לא נקבע אחרת, נערכים בדלתיים סגורות:

- דיונים בבית משפט לנוער, לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה)¹⁵
- דיונים בבית משפט לנוער, לפי חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול)¹⁶
- דיון שיש בו כדי לגלות זהות של ילד מתחת לגיל 14 שנחקר ע"י חוקר ילדים¹⁷
- דיונים בבית משפט לענייני משפחה (בענייני משמורת, הסדרי ראייה, מזונות, אפוטרופסות, אימוץ ועוד)¹⁸

4. כתבה, ידיעה או תצלום, הקשורים לקטין באחת מן הנסיבות הנ"ל, אם לא ניתן לזהות בהם את הקטין ואם אין בהם אף כדי לרמוז על זיהויו - מותרים בפרסום עפ"י חוק.

5. פרסום עובדות מסוימות, שיביא לזיהוי הקטין בידי מכריו וסביבתו הקרובה, שממילא מודעים לנסיבות ולקורות אותו - אינו בהכרח הפרה של הכללים האלה.

6. להוציא את האמור לעיל (וכמפורט להלן), לא קיים איסור גורף על חשיפת קטינים בתקשורת ובהחלט ניתן, וחשוב לעתים, לכתוב על קטינים, לראיין קטינים ולעסוק בתקשורת במגוון עניינים הנוגעים לקטינים.

¹⁴ ראה ה"ש 12 לעיל

¹⁵ תקנה 8 לתקנות הנוער (טיפול והשגחה) (סדרי דין), התשל"א - 1970

¹⁶ סעיף 9 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א - 1971

¹⁷ ראה ה"ש 11 לעיל

¹⁸ סעיף 68(ה) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד - 1984

האם מותר לפרסם מידע אודות קטין החשוד בביצוע עבירה או עומד לדין בגין ביצוע עבירה?

לא- אלא אם בית המשפט התיר את הפרסום.

סעיף 24 לחוק הנוער (טיפול והשגחה) אוסר על פרסום של כל פרט שיש בו כדי לייחס לקטין מסוים עבירה או שחיתות מידות.

גם סעיף 70 (ג) לחוק בתי המשפט אוסר על פרסום שם ו/או פרטים מזהים אחרים של קטין שהוא נאשם במשפט פלילי. בית המשפט הוא הגורם היחיד המוסמך להתיר פרסום כזה.

האיסור אינו חל על מי שבעת הגשת כתב האישום נגדו כבר אינו קטין, גם אם ביצע את העבירה כשעדיין היה קטין.

עם זאת, במקרים שבהם האיסור חל, הוא ממשיך לחול גם לאחר שמלאו לקטין 18 שנים והוא כבר בגיר. זאת כדי לאפשר לו להתחיל את חייו כבוגר "עם דף נקי", ללא ה"כתמים" מן העבר.

האם ניתן לפרסם פרטים מזהים אודות נערה נפגעת עבירת מין, כאשר היא מעוניינת בפרסום ונתנה הסכמתה לפרסום?

לא. פרסום פרטיו המזהים של נפגע עבירת מין אסור על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה). על פי האמור בחוק זה, אין זה משנה אם הקטין ו/או הוריו נתנו הסכמתם לפרסום. הסכמתם אינה מכשירה את הפרסום.

האם ניתן לפרסם פרטים אודות ילדיו של אדם שחשוד בביצוע עבירות?

על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה) אין לפרסם כל פרט מזהה המגלה במפורש כי קטין הוא בן משפחתו של אדם שחשוד או נאשם בביצוע עבירה.

עם זאת, לבוגרים רבים המבצעים עבירות יש ילדים או קרובי משפחה קטינים אחרים. אין זה אומר שלא ניתן לפרסם מידע בענייניו של החשוד, אולם אין להבליט את העובדה שיש לו ילדים, ובוודאי שאין להציג את הילדים בשמם או בתמונתם.

האם ניתן לפרסם כתבה על קטין מאומץ, תוך חשיפת זהותו, כאשר הן הקטין המאומץ והן הוריו המאמצים מסכימים לחשיפה?

לא, אלא אם בית המשפט לענייני משפחה התיר את הפרסום. חוק אימוץ ילדים קובע כי אין לפרסם מידע מזהה אודות קטין מאומץ או מאמציו, גם אם הם הסכימו לכך. הסכמתם אינה רלוונטית והיא אינה מכשירה את הפרסום. בית המשפט לענייני משפחה הוא היחיד הרשאי להתיר פרסום כזה. הפרסום יהיה אסור גם אם פורסמו כבר בעבר פרטים אודות אותו מאומץ.

האם מותר לראיין קטין, תוך זיהויו, אודות המצב הכלכלי הקשה של משפחתו?

לא קיים איסור מפורש על כך בחוק, אולם לעתים יהיה בכך משום השפלת הילד, השפלה שתהווה פגיעה בפרטיותו ופגיעה בכבודו. מכל מקום, נדרשת הסכמת הוריו של הילד לפרסום וכן הסכמת הילד, אם הוא בוגר דיו (תקנון מועצת העיתונות, כללי רשות השידור וכללי הבזק מתייחסים לכך באופן ספציפי).

האם ניתן לחשוף את עברו הפלילי של קטין שנפטר או נהרג?

סעיף 24 לחוק הנוער (טיפול והשגחה) לא חל אומנם על פרסום כזה, משום שהקטין אינו בין החיים עוד, אולם פרסום כזה עלול להוות עבירה פלילית וכן עילה לתביעת פיצויים לפי חוק איסור לשון הרע (לשון הרע על מת). כמו כן, הפרסום עומד בניגוד לכללי אתיקה שונים.

האם ניתן לפרסם כתבה אודות קטין שהתאבד או ניסה להתאבד?

לא. פרסום שמו של קטין שניסה להתאבד, וגם כל דבר אחר העשוי להביא לזיהויו ואפילו לרמוז על זהותו – אסורים על פי החוק (חוק הנוער טיפול והשגחה- התש"ך 1960, סעיף 24).

לפיכך, אין לפרסם את תמונתו של הקטין, וכן מצבור של פרטים (שם בית ספר, אזור מגורים, גיל, תכונות ואפיונים מיוחדים וכיו"ב), העשויים להקל על זיהויו הקטין.

יש להדגיש כי החוק קובע גם, כי לעניין סעיף זה הסכמת הקטין או הסכמת הוריו לפרסום אינם מעלים ואינם מורידים, ואין בהסכמתם משום היתר לפרסם את זהות הקטין. החוק איננו מותיר שיקול דעת ואין הוא נתון לפרשנות או להתניה כלשהי.

בנוסף להוראות החוק, מומלץ כי כל פרסום הנוגע להתאבדות או ניסיון אובדני של קטין, גם אם נעשה ללא כל אזכור של שם הקטין, תמונתו או פרטים מזהים אודותיו (ולפיכך הוא מותר על פי חוק), ייעשה בזירות ובאחריות ויותנה ויוגבל, מתוך רצון והבנה לרגישות הנושא, בסייגים הבאים:

1. יש להימנע מתיאור מפורט של שיטת ההתאבדות ודרך הביצוע שלה.
2. יש להימנע מצילומי אילוסטרציה הבאים להמחיש את ההתאבדות או דרכי ביצועה.
3. יש להימנע מפגיעה בפרטיות, בדרך של פרסום מכתבים, יומנים ומידע כמוס ופרטי אחר.
4. יש להימנע מכל צורה ישירה או סמויה של האדרה (גלוריפיקציה) של המעשה ותיאורו בדרך חיובית או אוהדת.
5. יש להימנע מכל תיאור של ההתאבדות כדרך לגיטימית לפתרון בעיות.
6. יש להימנע מהכפשת הקטין או פגיעה בכבודו (גם לאחר מותו).

7. יש להימנע מציטוט חוות דעת לא מקצועית לגבי מניעי ההתאבדות של הקטין.

8. בכתבות מפורטות, מורחבות או מגזיניות, רצוי שהדגש יהיה על המניעים והרקע למעשים ופחות על המעשה עצמו. יש להקפיד בכתבות מסוג זה על הבאת חוות דעת מקצועית מאזנת של מומחה מיומן.

במגבלות האמורות לעיל, אין כל מניעה ויש אף עניין ציבורי וחברתי בסיקור וכיסוי תקשורתי של תופעות ומקרים של התאבדות וניסיונות התאבדות. הדבר נכון במיוחד כאשר יש צורך לתקן, לשנות או לשפר בתחומים הקשורים לטיפול בקטינים וליחס אליהם.

תמונת קטין התפרסמה בעיתון (עם קשר לכתבה או כצילום אילוסטרציה שבו "למצולמים אין קשר לכתבה") - ללא הסכמת/ ידיעת הוריו. האם זה חוקי?

אם דמות הקטין מופיעה בתצלום באקראי, ברשות הרבים, ואין בפרסום התצלום כדי להשפיל את הקטין - ככלל, לא נדרשת הסכמה לפרסום, לא של הקטין ולא של הוריו.

אולם, אם הקטין צולם ברשות היחיד, שלא באקראי, או אם יש בתצלום כדי להשפילו (לדוגמה, כשהתצלום פורסם במסגרת כתבה העוסקת בנוער עברייני) - נדרשת הסכמת הקטין והוריו לפרסום, בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות.

וכמובן: בכל מצב שבו צריך היה לבקש הסכמתו של מבוגר מצולם לפרסום, נדרשת גם הסכמתו של הקטין (בהתאם לגילו) והוריו.

האם מותר לקטין להצטלם לפרסומת? מאיזה גיל?

מגיל 15 אין כל הגבלה מיוחדת על צילומו של קטין לפרסומת (למעט האיסור על פרסום תמונת עירום של קטין מעל גיל 5).

על פי חוק עבודת נוער - מתחת לגיל 15, ככלל, אין להעסיק קטין בכל עבודה שהיא, לרבות בצילומים לצורכי פרסום או בהופעות ציבוריות.

עם זאת, שר התמ"ת (בעבר שר העבודה והרווחה) רשאי לתת היתר מיוחד וספציפי להעסקת ילד בצילומים לצורכי פרסום או הופעה, לפי התנאים שבתקנות עבודת הנוער (העבדת ילד בהופעה או בפרסומת), התשנ"ט - 1999. תקנות אלה קובעות גם את התנאים שבהם יש להעסיק קטין מתחת לגיל 15 (שעות עבודה, מנוחה, מזון, ליווי, בטיחות וכו'), אם וכאשר ניתן ההיתר.

האם קיימות הגבלות על פרסומות המיועדות לקטינים?

כל פרסומת המכוונת לקטינים (לדוגמה: פרסומת המופיעה בכלי תקשורת המיועד לקטינים, כמו ערוץ ילדים או עיתון נוער, תיחשב ככזו) צריכה לעמוד בעקרונות ובכללים הקבועים בתקנות הגנת הצרכן (פרסומת המכוונת לקטינים), התשנ"א - 1991. תקנות אלה אוסרות, בין השאר, על פרסומות המנצלות לרעה תמימותם של ילדים, פרסומות העושות שימוש ברמזים מיניים ופרסומות המעודדות קטינים לעשות מעשים אסורים או מסוכנים.

האם ניתן לעשות שימוש בתצלום של ילדים בגן ילדים לצורך עלוני פרסומת לגן?

ככלל, ניתן לעשות זאת, בתנאי שהתבקשה והתקבלה הסכמת הורי הילדים המצולמים לפרסומו של התצלום.

**נספחים:
מתוך החוקים,
התקנות והכללים**

חוקים מיוחדים לגבי קטינים

1. חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך - 1960

סעיף 24 - הגנת קטין מפני פרסומים מזיקים

- (א) אלה דינם מאסר שנה אחת:
- (1) המפרסם שמו של קטין או כל דבר אחר העשוי להביא לידי זיהויו של קטין או לרמוז על זיהויו, באופן או בנסיבות שיש בהם כדי לגלות אחד מאלה:
- (א) הקטין הובא בפני בית משפט;
- (ב) פקיד סעד פעל או פועל לגבי הקטין לפי חוק זה;
- (ג) הקטין ניסה להתאבד או התאבד;
- (ד) דבר שיש בו כדי לייחס לקטין עבירה או שחיתות מידות;
- (ה) הקטין הוא בן משפחתו של אדם שמייחסים לו עבירה או שחיתות מידות;
- (ו) נעברה בקטין עבירת מין, עבירת אלימות, עבירה של התעללות, או שנעברה בו עבירה בידי האחראי עליו כמשמעותו בסעיף 368 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977;
- (ז) דבר המקשר קטין לבדיקה לגילוי נגיפי איידס;
- (ח) דבר המקשר קטין לבדיקה, טיפול או אשפוז פסיכיאטריים;
- (2) המפרסם תמונת עירום של קטין שמלאו לו 5 שנים ויש בפרסום כדי לזהותו.
- (א1) בסעיף זה -
- "קטין" - קטין הנמצא בישראל או שמקום מושבו, כמשמעותו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב - 1962, הוא בישראל;
- "בן משפחתו" - ילדו, אחיו, אחותו, נכדו או נכדתו.
- (ב) לענין סעיף זה אין נפקא מינה, אם הקטין או האחראי עליו הסכים לפרסום או לא הסכים.

סעיף 24 א - פרסומים מותרים

סעיף 24 לא יחול על פרסום שהתיר בית המשפט ועל פרסום כאמור בפסקה (1) לסעיף 24(א) שנעשה על ידי המשטרה או מטעמה לשם חקירת-פשעים, חקירת-מוות או חיפוש אחרי קטינים שנעלמו כשאינן להימנע מהפרסום.

סעיף 24 ב - שמירת דינים

סעיפים 24 ו- 24א באים להוסיף על איסורי-פרסום על פי כל דין ולא לגרוע מהם.

2. חוק אימוץ ילדים, התשמ"א - 1981

סעיף 21 - סודיות הדיון

- (א) דיון לפי חוק זה יהיה בדלתיים סגורות זולת אם ראה בית המשפט לקיימו בפומבי; אולם רשאי בית המשפט להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו.
- (ב) מקום שבית המשפט מבקש לשמוע את המאומץ, רשאי הוא שלא להרשות נוכחותו של בעל דין בעת השמיעה.

סעיף 34 - איסור גילוי

- (א) המגלה או המפרסם שלא כדין, בלי רשות בית המשפט, שמם של מאמץ או של מאומץ או של הורה, כולל שמם של אלה שביחס אליהם הוגשה בקשה לפי חוק זה לבית המשפט, או דבר אחר העשוי להביא לזיהוים, או תכנם של מסמכים שהוגשו לבית המשפט לצורך דיון לפי חוק זה, דינו - מאסר ששה חודשים; סעיף זה אינו בא לגרוע מהוראות סעיף 40 לחוק בתי המשפט, התשי"ז - 1957.
- (ב) הוראות סעיף זה, למעט איסור הפרסום, לא יחולו על מאמץ ומאומץ לענין האימוץ שהם צדדים לו, ועל גילוי שנעשה בהסכמתם, בתום לב ולטובת המאומץ.
- (ג) לענין סעיף קטן (א) אין נפקא מינה אם המאמץ או המאומץ כבר גילו או פרסמו בעבר פרט מהפרטים שגילויים או פרסומם אסור בהתאם להוראות סעיף קטן (א), או שהסכימו בעבר לגילוי או לפרסום כאמור.
- (ד) הוראות סעיף זה יחולו גם לענין אימוץ בין-ארצי.

סעיף 205 א - איסור פרסום ומסירת מידע בדבר זנות של קטין

המוסר מידע או המפרסם פרסום על מתן שירות של מעשה זנות, כשנותן השירות הוא קטין, דינו - מאסר חמש שנים; לענין עבירה לפי סעיף זה, אחת היא אם שירות הזנות ניתן בישראל או מחוץ לישראל, אם המידע מתייחס לקטין מסוים או לאו, או אם הפרסום מציין שנותן השירות הוא קטין אם לאו.

סעיף 205 ב - איסור ציון קטינות בפרסום שירותי זנות

המפרסם פרסום המציין שנותן שירותי זנות הוא קטין, כשנותן השירות אינו קטין, דינו - מאסר ששה חודשים.

סעיף 214 - פרסום והצגת תועבה

- (א) ...
- (ב) המפרסם פרסום תועבה ובו דמותו של קטין, לרבות הדמיית קטין או ציור של קטין, דינו - מאסר חמש שנים.
- (ב1) המשתמש בגופו של קטין לעשיית פרסום תועבה, או המשתמש בקטין בהצגת תועבה, דינו - מאסר שבע שנים.
- (ב2) נעברה העבירה לפי סעיפים קטנים (ב) או (ב1) בידי האחראי על הקטין כהגדרתו בסעיף 368א, או בהסכמתו של אחראי כאמור, דינו של האחראי - מאסר עשר שנים.
- (ב3) המחזיק ברשותו פרסום תועבה ובו דמותו של קטין, דינו - מאסר שנה; לענין סעיף קטן זה, "מחזיק" - למעט המחזיק באקראי ובתום לב.

סעיף 352 - איסור פרסום

- (א) המפרסם ברבים שמו של אדם או של כל דבר שיש בו כדי לזהות אדם כמי שנפגע בעבירה לפי סימן זה¹⁹, דינו - מאסר שנה.
- (ב) לא ישא אדם באחריות פלילית לפי סעיף קטן (א) אם האדם ששמו או זהותו פורסמו כאמור נתן את הסכמתו לפרסום, בפני בית משפט.

²⁰ עד גיל 14 או עד גיל 12, תלוי בעבירה

²¹ עבירות מין, עבירות זנות ותועבה, עבירות של התעללות, הזנחה ותקיפה של קטין ע"י האחראי עליו, הריגה ורצח ועבירות אלימות במשפחה שהילד עד להן

החוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו - 1955**סעיף 6 - סודיות**

- (א) לא יפרסם אדם דבר שיש בו כדי לגלות זהותו של ילד²⁰ שנחקר בעבירה המנויה בתוספת²¹, או שהעיד בקשר אליה לפני בית המשפט, אלא ברשות בית המשפט.
- (א1) לא יפרסם אדם קלטת חקירה או תמליל, ובכלל זה העתקם, או זכרון דברים או דין וחשבון כאמור בסעיפים 8 - 9, אלא ברשות בית המשפט.
- (א2) לענין סעיף זה, "פרסום" - הצגה, השמעה, הפצה או העברה מחוץ לבית המשפט, למעט לידי אחד מאלה או בפניו:
- (1) הנאשם, סניגורו והמתמחה בעריכת דין תחת פיקוחו של הסניגור או אדם אחר המפורט בסעיף 74(א) לחוק סדר הדין הפלילי;
 - (2) תובע כמשמעותו בסעיף 12 לחוק סדר הדין הפלילי ומי שמתמחה בעריכת דין תחת פיקוחו;
 - (3) חוקר ילדים;
 - (4) שוטר, הנזקק לדבר האסור בפרסום על פי סעיפים קטנים (א) או (א1), לצורך מילוי תפקידו בחקירת עבירה המנויה בתוספת;
 - (5) פקיד סעד, הנזקק לדבר האסור בפרסום על פי סעיפים קטנים (א) או (א1), לצורך מילוי תפקידו על פי חוק.
- (ב) העובר על סעיף זה, דינו - מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין או שני העונשים כאחד.

סעיף 6א - דלתיים סגורות

דיון בבית משפט שיש בו כדי לגלות את זהותו של ילד שנחקר בעבירה המנויה בתוספת, יתנהל בדלתיים סגורות, אלא אם כן הורה בית המשפט לנהלו, כולו או מקצתו, בפומבי.

חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א - 1971**סעיף 9 - דלתיים סגורות**

בית משפט לנוער ידון בדלתיים סגורות, אולם רשאי הוא להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו.

¹⁹ עבירות מין

6. תקנות הנוער (טיפול והשגחה) (סדרי דין), התשל"א - 1970

תקנה 8 - דיון בדלתיים סגורות

הדיון יהיה בדלתיים סגורות ולא יהיה נוכח בשעת הדיון אלא מי שבית המשפט הרשהו להיות נוכח.

7. חוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד - 1984

סעיף 68 - פומביות הדיון

- (א) בית משפט ידון בפומבי.
- (ב) בית משפט רשאי לדון בענין מסוים, כולו או מקצתו, בדלתיים סגורות, אם ראה צורך בכך באחת מאלה:
- (1) ...
- (2) ...
- (3) ...
- (4) לשם הגנה על עניינו של קטין או חסר ישע כהגדרתו בסעיף 368 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977;
- (5) לשם הגנה על עניינו של מתלונן או נאשם בעבירת מין או בעבירה על פי החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח - 1998;
- (6) ...
- (7) הדיון הפומבי עלול להרתיע עד מלהעיד עדות חופשית או מלהעיד בכלל;
- (8) ...
- (ג) ...
- (ד) החליט בית המשפט על עריכת דיון בדלתיים סגורות, רשאי הוא להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בעת הדיון כולו או מקצתו.
- (ה) על אף הוראות סעיף 68(א), ענייני משפחה, כמשמעותם בחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה - 1995²², למעט תובענות לפי חוק הירושה, התשכ"ה - 1965, שעילתן אינה סכסוך בתוך המשפחה ותובענות לפי חוק השמות, התשט"ו - 1956, ולפי חוק קביעת גיל, התשכ"ד - 1963, יידונו בדלתיים סגורות, אלא אם כן הורה בית המשפט לדון בענין, כולו או מקצתו, בפומבי.

²² ענייני מזונות, מדור, משמורת, אבהות, החזרת קטין חטוף, כשרות משפטית, אימוץ ועוד.

סעיף 70 - איסור פרסומים

לא יפרסם אדם דבר על דיון שהתנהל בבית משפט בדלתיים סגורות אלא ברשות בית המשפט.

(א) לא יצלם אדם באולם בית המשפט ולא יפרסם תצלום כזה אלא ברשות בית המשפט.

(ב) לא יפרסם אדם, בלי רשות בית המשפט, שם קטין שלא מלאו לו שמונה עשרה שנים והוא נאשם או עד במשפט פלילי, או מתלונן או ניזוק במשפט בשל עבירה לפי סעיפים 345 עד 358, סעיף 360 וסעיפים 208 עד 214 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977²³, ולא את תמונתו, מענו או פרטים אחרים העשויים להביא לזיהויו של הקטין.

(ג) בית המשפט רשאי לאסור כל פרסום בקשר לדיוני בית המשפט, במידה שהוא רואה צורך בכך לשם הגנה על בטחונו של בעל דין, עד או אדם אחר ששמו הזכר בדיון או לשם מניעת פגיעה חמורה בפרטיות של אחד מהם.

(ד) בית המשפט רשאי לאסור פרסום שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום, או פרט אחר מפרטי החקירה, אם הדבר עלול לפגוע בחקירה שעל פי דין.

...(ה1)

...(ה2)

(ה) העובר על הוראה מהוראות סעיף זה, דינו - מאסר ששה חודשים.

8. חוק עבודת הנוער, התשי"ג - 1953

סעיף 1 - פירושים

... (א)

... (ב)

(ג) לעניין חוק זה יראו העסקת ילד בהופעה ציבורית, אמנותית או לצרכי פרסום, או בצילומים לצרכי פרסום, כאמור בסעיף 4, כהעבדה, אף אם לא נתקיימו בהעסקה יחסי עובד ומעביד, ואף אם ההעסקה היתה חד פעמית, וזאת בין אם ההעסקה היתה בתמורה ובין אם שלא בתמורה; לעניין זה, "העסקת ילד" - לרבות שיתופו.

²³ עבירות מין ועבירות זנות ותועבה

סעיף 4 - הופעות וצילומים

- (א) מבלי לגרוע מהוראות סעיף 2(א)²⁴, אין להעביד ילד שטרם מלאו לו 15 שנים, בהופעה ציבורית, אומנותית או לצורכי פרסום, או בצילומים לצורכי פרסום.
- (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) וסעיף 2, רשאי שר העבודה והרווחה לתת היתר לתקופה מוגבלת, להעבדתו של ילד פלוני או לתיווך להעבדתו של אותו ילד, בהופעה או בצילומים כאמור בסעיף קטן (א).
- (ג) בסעיף זה "הופעה" - לרבות הופעה מוקלטת ולרבות חזרות, לימוד או אימון לצורך הופעה.

²⁴ סעיף זה קובע איסור כללי על העבדת (העסקת) ילד מתחת לגיל 15

חוקים כלליים

מלבד סעיפי החוק שפורטו כאן, המיוחדים ברובם לקטינים, חלים על פרסומים הנוגעים לקטינים גם החוקים הכלליים, הרלוונטיים למבוגרים ולקטינים כאחד:

1. חוק יסוד - כבוד האדם וחירותו

סעיף 7 - פרטיות וצנעת הפרט

- (א) כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו.
- (ב) אין נכנסים לרשות היחיד של אדם שלא בהסכמתו.
- (ג) אין עורכים חיפוש ברשות היחיד של אדם, על גופו, בגופו או בכליו.
- (ד) אין פוגעים בסוד שיחו של אדם, בכתביו או ברשומותיו.

2. חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א - 1981

סעיף 2 - פגיעה בפרטיות מהי²⁵

פגיעה בפרטיות היא אחת מאלה:

- (1) ...
- (2) ...
- (3) צילום אדם כשהוא ברשות היחיד;
- (4) פרסום תצלומו של אדם ברבים בניסיונות שבהן עלול הפרסום להשפילו או לבזותו;
- (5) העתקת תוכן של מכתב או כתב אחר שלא נועד לפרסום, או שימוש בתכנו, בלי רשות מאת הנמען או הכותב, והכל אם אין הכתב בעל ערך היסטורי ולא עברו חמש עשרה שנים ממועד כתיבתו;
- (6) שימוש בשם אדם, בכינויו, בתמונתו או בקולו, לשם רווח;
- (7) הפרה של חובת סודיות שנקבעה בדין לגבי ענייני הפרטיים של אדם;
- (8) הפרה של חובת סודיות לגבי ענייני הפרטיים של אדם, שנקבעה בהסכם מפורש או משתמע;
- (9) ...
- (10) פרסומו או מסירתו של דבר שהושג בדרך פגיעה בפרטיות לפי פסקאות (1) עד (7) או (9).

²⁵ סעיף 18 לחוק קובע שורה של הגנות מפני תביעה או תלונה בגין פגיעה בפרטיות

סעיף 1 - לשון הרע מהי²⁶

לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול -

- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
- (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
- (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
- (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, מינו או נטייתו המינית.

²⁶ סעיף 13 לחוק קובע רשימה של פרסומים מותרים בהקשר זה וסעיפים 14 - 15 לחוק קובעים הגנות מפני תביעה או תלונה בגין לשון הרע.

הנחיות כללי התקשורת ("כללים")

בנוסף לחוקים הרשמיים של מדינת ישראל, קיימים גם חקיקת משנה (תקנות וכללים) וכללי אתיקה וולונטריים, העוסקים בפרסום הנוגע לקטינים. תקנות וכללים אלה באים להוסיף על האמור בחוק ואין הם רשאים להתיר פרסום האסור על פי חוק.

1. **תקנון האתיקה המקצועית של העיתונות, דצמבר 1996** (חל על עיתונות כתובה, משודרת ומקוונת)

סעיף 8 - פרטיות ושם טוב

לא יפרסמו עיתון ועיתונאי ללא הסכמתו של אדם דבר הנוגע לפרטיותו או לשמו הטוב והעלול לפגוע בו, אלא אם קיים עניין ציבורי בפרסום ובמידה הראויה. פרסום דבר כאמור מצריך ברגיל בירור מוקדם עם הנוגע בדבר ופרסום הוגן של תגובתו.

סעיף 9 - קורבנות

א...

ב...

ג. בקבלת החלטה בעניין פרסום שם, צילום או פרטים מזהים אחרים של קורבן פשיעה, יתחשבו העיתון והעיתונאי בבקשת הקורבן שלא ליתן פרסום לפרטים אלה וישקלוה כנגד העניין הציבורי בפרסומם. הפרסום יהיה באופן, במידה וברגישות הראויים.

ד. לא יפרסמו עיתון ועיתונאי שם, צילום או פרטים מזהים אחרים של קורבן עבירת מין אלא בהסכמתו²⁷.

ה. לא יפרסמו עיתון ועיתונאי ידיעה בדבר מצב בריאותו של פצוע, קורבן פשיעה או עבירת מין אלא בהסתמך על מקור רפואי מוסמך.

סעיף 10 - קטינים

א. לא יפרסמו עיתון ועיתונאי שם, צילום או פרטים מזהים אחרים של מי שטרם מלאו לו 14 שנה, בנסיבות העלולות לפגוע בשמו, בפרטיותו, או ברווחתו, אלא בהסכמת הוריו או אפוטרופסו ואם קיים עניין ציבורי בפרסום המזהה ובמידה הראויה.

ב. לא יפרסמו עיתון ועיתונאי שם, צילום או פרטים מזהים אחרים של מי שמלאו לו 14 שנה וטרם מלאו לו 18 שנה, בנסיבות העלולות לפגוע בשמו, בפרטיותו, או ברווחתו, אלא אם קיים עניין ציבורי בפרסום המזהה ובמידה הראויה.

²⁷ לאור סעיף 24 לחוק הנוער, כשמדובר בילדים - האיסור הוא גורף.

כללי הבזק (שידורי בעל זכיון), התשמ"ח - 1987

חלים על שידורים בכבלים ובלווין

סעיף 6(ב)(10) -

בשידור מידע הנוגע לחייו הפרטיים של אדם לא יובאו פרטים הנוגעים לו או לבני משפחתו, שאין בהם עניין לציבור או שאין להם נגיעה לנושא המשדר או שאינם חיוניים להבנת המידע או שאינם מתיישבים עם הוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א - 1981, וחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו;

סעיף 6(ב)(14) -

לא יצלם ולא יקליט בעל זכיון ברשות הפרט, אלא בהסכמה של יחיד, של קבוצה, של תאגיד, לפי העניין, וכן לא יפעיל אמצעי צילום והקלטה המוצבים ברשות הרבים לשם צילום והקלטה ברשות הפרט אלא בהסכמה כאמור; לעניין זה, "רשות הפרט" - לרבות מוסד חינוכי או מוסד רפואי, למעט - במוסד רפואי - אם ניתנה הסכמתו של פרט המצוי במוסד.

סעיף 16א. - ראיון קטינים ופרסומים אסורים

- (א) במשדר מהפקה מקומית, לרבות משדר חדשות, לא ישותף ולא ירואיין קטין בנושא העוסק בבני משפחתו, אלא בהסכמת שני הוריו ובאופן שלא יביך אותו או את בני משפחתו²⁸.
- (ב) במשדר כאמור סעיף קטן (א) לא ירואיין קטין ולא ישודר ראיון עימו בכל המקרים האסורים בפרסום לפי סעיף 24 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך - 1960 (להלן - חוק הנוער) או בכל עניין העלול לפגוע בו או במשפחתו או להביכם²⁹.
- (ג) לא ישודר במישדר כאמור בסעיף קטן (א) כל דבר העשוי להביא לידי זיהויו של קטין לגבי המקרים האסורים בפרסום לפי סעיף 24 לחוק הנוער.

²⁸ מתייחס למקרים שאינם אסורים עפ"י חוק הנוער

²⁹ זו תוספת על איסורי חוק הנוער (לאיסורים עפ"י חוק הנוער ר' עמ' 12 למדריך). כמו כן, תוספת זו מחילה את איסורי חוק הנוער גם על מראיין ומשדר.

כללי הרשות השניה

חלים על שידורי טלוויזיה ורדיו שבפיקוח מועצת הרשות השניה

כללי הרשות השניה לטלוויזיה ורדיו (אתיקה בשידורי טלוויזיה ורדיו), התשנ"ד - 1994

סעיף 11 - פגיעה בשם הטוב או בפרטיות

לא ישדר בעל זיכיון משדר באופן שיש בו כדי לפגוע בשמו הטוב או בפרטיותו של אדם ללא הסכמתו אלא אם כן קיים ענין ציבורי בכך, במידה המתחייבת ובכפוף להוראות כל דין.

כללי הרשות השניה לטלוויזיה ורדיו (אתיקה בפרסומת בטלוויזיה), התשנ"ד - 1994

סעיף 41 - השתתפות קטינים בפרסומות

מבלי לגרוע מהוראת כל דין, לא ישדר בעל זיכיון תשדיר פרסומת שבו מופיעים קטינים בהופעה שאיננה ראויה לקטינים או תשדיר כאמור שיש בו משום פגיעה בכבודם של קטינים או ניצולם לרעה בכל דרך שהיא, אף אם אין בו כדי להטעות את הצופים בשידור.

כללי הרשות השניה לטלוויזיה ורדיו (אתיקה בפרסומת בשידורי רדיו), התשנ"ט - 1999

סעיף 9 - קטינים

תשדיר פרסומת שבו מוזכרים או משתתפים קטינים, או שהוא מכוון לקטינים, יקפיד בעל זיכיון במיוחד על התאמתו לזמן שידורו תוך התחשבות בקהל, היעד המאזין ובמיוחד בילדים המוזכרים או המשתתפים או המאזינים.

כללי רשות השידור - "תדריך נקדי" - 1998**סעיף 84 - קטינים**

צילום והקלטת קטין, שזיהויו אינו אסור על פי החוק, מותרים אך ורק באישור הורי הקטין או אפוטרופוס שלו. אין די בהסכמתו של הקטין להזדהות ולהתראיין.